

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
1.	<p>Oppbevaring av regnskapsmaterieell og oppdragsdokumentasjon</p> <p>Driftsleverandør bekrefter at regnskapsopplysninger knyttet til regnskapsførervirksomhetens kunder, og som oppbevares for regnskapsførervirksomheten gjennom driften, oppbevares i det geografiske området som fremgår av bokføringsforskriftens kapittel 7. Videre bekrefter driftsleverandør at oppdragsdokumentasjon knyttet til regnskapsførervirksomhetens kunder, og som oppbevares for regnskapsførervirksomheten gjennom driften, oppbevares i Norge.</p> <p>Regnskapsførervirksomheten skal ved forespørsel få fremlagt dokumentasjon på dette.</p>	<p>Kravet gjelder oppbevaring av data som underbygger pliktig rapportering, ikke lagring av data ved løpende daglig regnskapsførsel.</p> <p>Bokføringsforskriften har konkrete regler for oppbevaringssted i kapittel 7. Krav til oppbevaringssted kan endres over tid, derfor er det ikke listet opp konkrete land. I tillegg til disse reglene må reglene for oppbevaring av personopplysninger vurderes i den grad personopplysninger behandles som en del av avtalen.</p> <p>Eksempler på dokumentasjon av oppbevaringssted kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registrert forretningsadresse / driftsstedadresse • Kontrakter med leverandører / underleverandører • Erklæring at driftsleverandør er klar over det konkrete regelverket og at opplysninger oppbevares i samsvar med dette • Tredjepartserklæring <p>Oppbevaringsmedier er nærmere regulert i bokføringsloven. Eksempelvis er regnskapsmateriale i PDF tilstrekkelig, også SAF-T-fil med tilhørende elektronisk dokumentasjon.</p>
2.	<p>Bransjekompetanse</p> <p>Driftsleverandøren bekrefter å ha god kjennskap til regnskapsførervirksomhet, herunder kjennskap til frister og krav til oppbevaring av regnskapsopplysninger, samt god kjennskap til drift av systemer for regnskapsførervirksomhet.</p> <p>Driftsleverandøren skal kunne synliggjøre dette ved forespørsel fra regnskapsførervirksomheten.</p>	<p>Regnskapsbransjen er en regulert virksomhet hvor reguleringen skal sikre kundenes behov for kvalitetssikret og rettidig rapportering til blant annet myndighetene. Bransjen er preget av behov for stabil drift, korrekte beregninger, god dokumentasjon og kontrollspor. Videre er det viktig å opprettholde rapporteringsfrister da sanksjonene kan være betydelige. Driftsleverandør må kjenne til kravene som stilles til bransjen.</p> <p>Eksempler på synliggjøring kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relevante kundereferanser

¹ Med «utkontraktering av drift» menes leveranse av driftstjenester knyttet til regnskapsproduserende programvare/-systemer. Det omfatter både skybaserte løsninger, ASP, og andre driftsløsninger.

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
		<ul style="list-style-type: none"> • Medarbeidere hos driftsleverandøren med regnskapsfaglig bakgrunn / erfaring • Kursbevis fra kurs med innhold relevant for det å drive regnskapsførervirksomhet (God Regnskapsføringsskikk) • Plan for kritiske datoer for rapportering innen regnskapsvirksomheter • Relevante samarbeidspartnere <p>Med frister menes frister for pliktig rapportering regnskapsfører har til myndighetene samt andre frister for rapportering til kundens ledelse og lønnskjøring.</p> <p>Med krav til oppbevaring menes sikring av regnskapsmateriale etter Norsk Bokføringsskikk 1 om Sikring av regnskapsmateriale samt oppbevaring som nevnt i punkt 1 ovenfor.</p> <p>Med kjennskap til drift av systemer menes krav til opetid for at regnskapsførervirksomhetene skal kunne betjene sine løpende kundebehov (eksempelvis daglig mottak av filer, løpende registrering og fakturering for kunde).</p>
3.	<p>Teknisk kapasitet og teknisk kompetanse til å ta på seg utkontraktering</p> <p>Driftsleverandøren skal ved kontraktsinngåelse, og senere på forespørsel, fremlegge dokumentasjon på driftskvalitet, tilgjengelighet, og vedlikehold for tjenesten som skal leveres. Driftsleverandøren bekrefter å ha relevant teknisk kompetanse og teknisk kapasitet til å levere avtalt tjeneste.</p> <p>Dersom driftsleverandør har eventuelle sertifiseringer, og/eller autoriseringer eller bekreftelser fra tredjepart, som er relevant for de driftstjenester leverandøren skal levere, skal driftsleverandør på forespørsel fra regnskapsførervirksomheten fremlegge dokumentasjon på</p>	<p>Dette punktet har nær sammenheng med Service Level Agreement (SLA) som normalt medfølger kontrakten. Grunnen til at denne må fremlegges ved kontraktsinngåelse er at regnskapsførervirksomheten må ha denne informasjonen for å gjøre en tilstrekkelig risikovurdering før kontraktsinngåelsen. Risikovurderingen går på hvorvidt kvaliteten av tjenesten samsvarer med de forpliktelser regnskapsførervirksomheten avtalemessig har inngått overfor sine kunder og frister for pliktig rapportering.</p> <p>Driftsleverandøren må på denne måten vise at de har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å håndtere tekniske driftsavbrudd innen avtalt</p>

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
	dette.	<p>responstid i SLA.</p> <p>Det foreligger ikke krav om eksterne bekreftelser på driftsrutiner. Eventuelle eksterne sertifiseringer, autoriseringer eller andre bekreftelser fra tredjeparter er imidlertid med på å underbygge teknisk kapasitet og teknisk kompetanse.</p> <p>Eksempler på sertifiseringer kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sertifisering etter ISO 27001 om informasjonssikkerhet • attestasjon fra sin valgte revisor avgitt etter ISAE 3402 som dekker kontroller hos en serviceorganisasjon
4.	<p>Konkret angivelse av driftstjenesten</p> <p>Driftsleverandøren skal tydelig angi hvilke tjenester og kvalitet på tjenester som inngår i driftsleveransen, og hvilke krav som eventuelt stilles til regnskapsførervirksomhetens øvrige maskinvare og/eller programvare.</p>	<p>Regnskapsførervirksomheten har krav på å vite hva som er utkontraktert, slik at det ikke er tvil om hvem som gjør hva i den totale leveransen fra regnskapsførervirksomheten til sine kunder. Punktet må også sees i sammenheng med SLA i punktet ovenfor. Detaljene for tjenestene og kvaliteten skal ligge i avtalen.</p> <p>Ved kontraktsinngåelse og senere er det viktig for regnskapsførervirksomheten å vite hva de må ha av maskinvare og programvare. Med moderne driftsløsninger holder det normalt med internettilgang og en anerkjent webleser, mens det for andre løsninger kreves særskilte kommunikasjonsløsninger / terminaler mv. Manglende forståelse for dette kan medføre driftsfeil eller manglende tilgjengelighet.</p>
5.	<p>Rutiner for informasjonssikkerhet, beredskapsplan, internkontroll, mv.</p> <p>Driftsleverandør bekrefter at leverandøren har rutiner for;</p> <ol style="list-style-type: none"> a) å kartlegge sannsynlighet for og konsekvenser av sikkerhetsbrudd, og risikovurdering i den forbindelse, b) beredskapsplan for håndtering og rapportering av vesentlige feil, 	<p>Rutinene bør kunne være tilgjengelige for registrerte kunder på eksempelvis en skyløsning. Omfanget av rutinebeskrivelser må anpasses i forhold til formålet med regnskapsførervirksomhetens tilgang, nemlig å vurdere risiko ved utkontrakteringen og sikre dataenes konfidensialitet, tilgjengelighet og integritet.</p>

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
	<p>avvik eller sikkerhetsbrudd ved driftstjenestene, herunder brudd på konfidensialitet,</p> <p>c) testing av driftstjenesten, programvare og maskinvare som brukes i levering av driftstjenesten, både ved vesentlig utvikling, feilretting, endring og utskifting av slik programvare og/eller maskinvare,</p> <p>d) sikring av konfidensialitet, tilgjengelighet og integritet for regnskapsopplysninger, oppdragsdokumentasjon og personopplysninger som lagres gjennom driftstjenesten,</p> <p>e) dokumentasjon av informasjonssikkerhet og sikkerhetstiltak,</p> <p>f) internkontroll for driftstjenestene, og årlig revisjon av driftstjenestene og internkontrollen.</p> <p>Rutinene skal være basert på anerkjente prinsipper og identifisert risiko. Regnskapsførervirksomheten skal ved forespørsel få fremlagt dokumentasjon for rutinene og konklusjonen fra gjennomførte revisjoner.</p> <p>Ved relevante og dokumenterte krav fra regnskapsførervirksomheten, bekrefter driftsleverandøren at de innen rimelig tid vil iverksette tiltak for å sikre at (i) driftsleveransen oppfyller avtalte krav, (ii) driftsleverandørens rutiner er i samsvar med driftsleverandørens bekreftelse etter punkt a) til og med f) ovenfor, og/eller (iii) driftsleveransen oppfyller nye, obligatoriske lovmessige krav.</p>	<p>Ansvar for sikkerhetsbrudd, manglende tjenesteleveranse mv ligger hos regnskapsførervirksomheten, og ansvaret kan ikke overføres ved utkontraktering av driften. Regnskapsførervirksomheten må derfor innhente bekreftelse på at driftsleverandør har rutiner for å dekke aktuell risiko.</p> <p>Med «testing av driftstjenesten, programvare og maskinvare som brukes i levering av driftstjenesten» menes den programvare som driftsoperatør benytter i sin virksomhet og som regnskapsførervirksomheten normalt ikke forholder seg til. Dette gjelder derfor ikke testing av selve regnskapsprogramvaren.</p> <p>Årlig revisjon trenger ikke å være utført av en tredjepart, men kan gjøres av interne ressurser hos driftsleverandør. Det er imidlertid god praksis at en annen person enn den som har daglig ansvar foretar revisjonen av rutiner og etterlevelse.</p> <p>Bruk av anerkjente prinsipper skal ivareta særskilte kontrollmålsettinger, og gir derfor ikke føringer for hvordan eksempelvis sikring skjer i detalj. Eksempler på slike prinsipper kan være; arbeidsdeling gjennom logisk sikring, fysisk sikring av maskinvare, tilgangskontroller, oppdatert planverk, avvikhåndtering og dokumentasjon. Risikovurderinger kan skje på mange måter som alle kan være «anerkjente» så lenge målet med risikovurderingen oppnås.</p> <p>Med anerkjente prinsipper menes eksempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det finnes en etablert bransjenorm • Det foreligger en ISO-standard, ITIL eller lignende • En annen profesjonell aktør kan verifisere at de hadde gjort det samme (Peer-review)
6.	Personopplysninger	Det er avgjørende at driftsleverandøren setter seg inn i aktuell

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
	<p>Dersom regnskapsopplysninger som behandles på vegne av regnskapsførervirksomheten gjennom driftstjenesten inneholder personopplysninger, bekrefter driftsleverandør å oppfylle de krav til informasjonssikkerhet som følger av den til enhver tid gjeldende personvernlovgivning. Regnskapsførervirksomheten skal ved forespørsel få fremlagt dokumentasjon for dette.</p> <p>Dersom regnskapsopplysninger som behandles på vegne av regnskapsførervirksomheten gjennom driftstjenesten inneholder personopplysninger, bekrefter driftsleverandør at det skal inngås skriftlig databehandleravtale mellom regnskapsførervirksomheten og driftsleverandør. Databehandleravtalen skal oppfylle krav etter personvernlovgivningen.</p>	<p>personvernlovgivning. Årsaken til dette er veiledningsplikt overfor regnskapsførervirksomheten, meldeplikt ved avvik, solidaransvar ved avvik og strenge sanksjoner ved avvik. Driftsleverandør må også sikre at relevante underleverandører også opererer i tråd med regelverket.</p> <p>Personvernlovgivningen krever i seg selv dokumentasjon på blant annet konsekvensvurderinger og intern kontroll. Det er naturlig at regnskapsførervirksomheten kan få hele eller relevante deler av dette til gjennomsyn ved forespørsel.</p> <p>Det kan foreligge personopplysninger i regnskapsmaterialet, herunder i bilagstekst (ustrukturerte personopplysninger).</p> <p>Datatilsynet har tilgjengelig malverk som kan være relevant å ta utgangspunkt i når det etableres en databehandleravtale mellom partene. Det skal foreligge databehandleravtaler mellom den bokføringspliktige (oppdragsgiver) og regnskapsførervirksomheten (oppdragstaker). Videre mellom regnskapsførervirksomheten og driftsleverandør, og driftsleverandør og underleverandører (til siste relevante ledd).</p>
7.	<p>Innsyn fra regnskapsførervirksomheten</p> <p>Driftsleverandør bekrefter at regnskapsførervirksomheten har rett til innsyn i</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) dokumentasjon som angitt i punkt 5, (ii) regnskapsopplysninger, oppdragsdokumentasjon og personopplysninger som behandles for regnskapsførervirksomheten gjennom driften, og (iii) driftsleverandørens og/eller driftsleverandørens 	<p>Formålet med et innsyn er todelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regnskapsførervirksomheten skal ha nok informasjon til å gjennomføre en tilstrekkelig risikoanalyse. • Regnskapsførervirksomheten skal ha «kontroll med» den utkontrakterte virksomhet siden ansvaret for kontroll ikke kan utkontrakteres vekk fra regnskapsførervirksomheten. <p>Retten til innsyn gjelder også driftsleverandørens underleverandører.</p>

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
	<p>underleverandørers systemer i den grad det er nødvendig for å ivareta regnskapsførervirksomhetens ansvar for å kontrollere at (a) leveransen oppfyller avtalte krav, og/eller (b) driftsleverandørens rutiner er i samsvar med driftsleverandørens bekreftelse etter punkt 5.</p> <p>Dersom regnskapsførervirksomhetens innsyn avdekker avvik, bekrefter driftsleverandøren at leverandøren, ved relevante og dokumenterte krav fra regnskapsførervirksomheten, innen rimelig tid vil iverksette tiltak for å rette slike avvik.</p>	<p>Det er således ikke en normal forventning om at regnskapsfører fysisk skal komme på besøk med mindre situasjonen er av en alvorlig karakter at dette ansees nødvendig.</p> <p>En normal eskalering for å sikre tilstrekkelig informasjon for formålet er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innhente bekreftelse fra driftsleverandør • Innhente bekreftelse fra tredjepart (revisor e.l.) • Innhente dokumentasjon at det foreligger rutiner • Innhente underbyggende dokumentasjon at rutiner har vært fulgt • Innhente nødvendig dokumentasjon for et særlig alvorlig tilfelle • Tilgang til driftsterminal for å se på dokumentasjon, logger mv i den grad det er relevant for saken • Fysisk tilgang til driftslokaler <p>Dekning av kostnader for bistand ved gjennomføring av et innsyn må avtales mellom driftsleverandør og regnskapsførervirksomheten.</p>
8.	<p>Innsyn fra Finanstilsynet</p> <p>Driftsleverandør bekrefter at Finanstilsynet har rett til innsyn i</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) regnskapsopplysninger og oppdragsdokumentasjon som behandles for regnskapsførervirksomheten gjennom driften, og (ii) driftsleverandørens og/eller driftsleverandørens underleverandørers systemer som er relevant for driftsleverandørens leveranse til regnskapsførervirksomheten, og dokumentasjon og rutiner knyttet til slike systemer, 	<p>Finanstilsynet har ikke direkte lovhjemmel for innsyn hos en driftsleverandør til en regnskapsførervirksomhet. Derfor må Finanstilsynets rett til innsyn reguleres i avtalen mellom driftsleverandør og regnskapsførervirksomheten.</p> <p>Retten til innsyn gjelder også driftsleverandørens underleverandører slik som for regnskapsførervirksomheten.</p> <p>Finanstilsynet og regnskapsførervirksomheten har samme rett til omfanget av innsynet.</p>

Krav til utkontraktering av drift¹	Krav:	Veiledning:
	i den grad Finanstilsynet finner det nødvendig, jf. risikostyringsforskriftens § 5.	Finanstilsynet vil normalt legge til grunn samme eskalering som angitt i punkt 7, men vil samtidig kunne kreve innsyn som ansees nødvendig, avhengig av årsaken til utøvelse av innsynsretten. Dekning av kostnader for bistand ved gjennomføring av et innsyn fra Finanstilsynet må avtales mellom driftsleverandør og regnskapsførervirksomheten.
9.	Underleverandør Driftsleverandør bekrefter at regnskapsførervirksomheten ved kontraktsinngåelse og på forespørsel skal få informasjon om <ul style="list-style-type: none"> a) foretaksnavn, b) driftssted, og c) driftsoppgaver, for underleverandører som driftsleverandør bruker i levering av driftstjenester til regnskapsførervirksomheten.	Formålet med disse opplysningene er å gi regnskapsførervirksomheten tilstrekkelig informasjonen for å foreta en risikovurdering av behandlingen av regnskapsopplysninger og oppdragsdokumentasjon. Alternativt til å gi konkrete adresser, kan driftsleverandør bekrefte at bruken av underleverandører ikke medfører brudd på oppbevaringsregler eller personvernregler og at underleverandører minst har samme nivå av sikkerhet som driftsleverandøren selv.
10.	Rett til overføring av data ved opphør av avtalen Driftsleverandøren bekrefter at regnskapsførervirksomheten, ved opphør av avtalen om driftsleveranse, skal kunne eksportere regnskapsopplysninger og oppdragsdokumentasjon som lagres gjennom driftsleveransen til et egnet maskinlesbart format, for regnskapsopplysninger fortrinnsvis i henhold til SAF-T-standarden.	Regnskapsopplysninger tilhører regnskapsvirksomhetens kunder, mens oppdragsdokumentasjon tilhører regnskapsførervirksomheten. Ved opphør må dataene kunne overføres til nytt driftssted uten for mye arbeid og kostnader. Ofte vil en kopi av relevant SQL-database være mer hensiktsmessig enn SAF-T. Det må partene vurdere, gjerne ved kontraktsinngåelse slik at dette er forutsigbart for partene. Det som minimum må overføres er regnskapsopplysninger nødvendig for å underbygge pliktig rapportering gjennom pliktige spesifikasjoner etter bokføringsforskriften. All oppdragsdokumentasjon må kunne overføres. Den bokføringspliktige er ansvarlig for oppbevaringsplikten etter

Krav til utkontraktering av drift ¹	Krav:	Veiledning:
		bokføringsloven, men gjennomføringen av oppbevaringen kan utkontrakteres etter avtale.
11.	<p>Konfidensialitet</p> <p>Driftsleverandøren bekrefter at regnskaps- og personopplysninger knyttet til regnskapsførervirksomhetens kunder, og som behandles for regnskapsførervirksomheten gjennom driften, behandles konfidensielt.</p>	<p>I punkt 5 ovenfor skal driftsoperatør har rutiner som sikrer konfidensialitet, både i databaser, men også hos medarbeidere som kommer i kontakt med informasjonen. Konfidensialitet er helt sentralt for å opprettholde tillit mellom regnskapsførervirksomheten og dens kunde.</p> <p>Dette punktet er en konkret bekreftelse på den konfidensielle behandlingen. Det er viktig å understreke at konfidensialitet må sikres i alle ledd, herunder hos underleverandører.</p>
12.	<p>Mislighold</p> <p>Driftsleverandør bekrefter at følgende forhold skal særlig legges vekt på ved vurdering av om det foreligger et vesentlig mislighold av driftsleverandørens leveranse;</p> <ul style="list-style-type: none"> - urettmessig endring av, herunder sletting, og tilgang til regnskapsopplysninger, oppdragsdokumentasjon og personopplysninger som behandles gjennom driftsleveransen, - manglende mulighet for gjenfinning og lesbarhet av regnskapsopplysninger, oppdragsdokumentasjon og personopplysninger som behandles gjennom driftsleveransen, - manglende beredskapsplan for driftstjenestene, - manglende revisjon av driftstjenestene, - oppbevaring av regnskapsopplysninger og oppdragsdokumentasjon utenfor det geografiske området som fremgår av bokføringsforskriftens kapittel 7, 	<p>Avtaler mellom regnskapsførervirksomheten og driftsoperatør har normalt generelle misligholdsklausuler. I Statens Standardavtale for driftstjenester (SSA-D) står det: «<i>Det foreligger mislighold fra Leverandørens side hvis driftstjenesten ikke er i samsvar med de funksjoner, krav og frister som er avtalt. Det foreligger også mislighold dersom Leverandøren ikke oppfyller øvrige plikter etter avtalen.</i>»</p> <p>Regnskapsførervirksomhet er en regulert bransje med særlige krav til behandlingen av regnskapsopplysninger, oppdragsdokumentasjon og personopplysninger.</p> <p>Mangel på ett eller flere av de punkter som er opplistet vil ikke alene medføre at mislighold har inntruffet. Det må foretas en konkret vurdering av hvert tilfelle.</p> <p>Dette punktet regulerer heller ikke hvorvidt et mislighold er vesentlig eller</p>

Krav til utkontraktering av drift¹	Krav:	Veiledning:
	<ul style="list-style-type: none"> - behandling av personopplysninger i strid med obligatoriske regulatoriske krav, - gjentatt hindring av innsyn for regnskapsførervirksomheten eller Finanstilsynet, og/eller - bruk av underleverandør som ikke oppfyller obligatoriske regulatoriske krav 	<p>ikke, kun lister opp forhold som er av særlig viktighet for regnskapsbransjen.</p> <p>Listen er ikke uttømmende, slik at det kan være andre forhold som også kan konstituere et mislighold etter generelle vurderinger.</p>